

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.ф.н. Красимира Славчева Алексова, Катедра по български език, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, д.ф.н. в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, член на научното жури със заповед на Ректора на Нов български университет № 3-РК-195/28.04.2023 г.

за дисертационния труд на проф. д-р Диана Димитрова Янкова на тема „Cultural diversity and cultural identity: sociolinguistic and sociocultural practices of first-generation Bulgarian Immigrants to Canada“ за придобиване на научната степен „доктор на науките“ в докторска програма „Общо и сравнително езикознание“, професионално направление 2.1.

Филология, област на висше образование 2. Хуманитарни науки

1. Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение

Според моето виждане трудът на Диана Янкова на тема „Cultural diversity and cultural identity: sociolinguistic and sociocultural practices of first-generation Bulgarian Immigrants to Canada“ е значим в научно отношение, тъй като тази тема не е била обект на самостоятелно разгърнато научно изследване. Затова напълно основателно е да се каже, че това е първият монографичен труд на тема речта на българските емигранти в Канада. А езикът на българите извън България е значима тема за нашето езикознание, както личи от множество изследвания извън тези на Д. Янкова, напр. на Ана Кочева за смесения език на виенските българи и на Катя Исса за българския език на живеещи в Сидни, Австралия, и др. Освен това трудът на Д. Янкова има задълбочеността и многопосочността, които се изискват от дисертационно изследване на научната степен „доктор на науките“ – засягат се както културологични, така и (социо)лингвистични явления.

2. Обоснованост на целите и задачите в дисертационния труд

Целите и задачите, които си е поставила за тяхното изпълнение авторката, са напълно обосновани и отговарящи на избраната тема. Основната цел е представяне на многоаспектен поглед върху българския език на емигрантската ни общност в Канада, върху самата общност, причините за емиграция, културната идентичност, социалната интеграция,

социокултурния опит и ролята на езика, което изисква изпълнението на множество значими задачи.

3. Съответствие между избраната методология и методика на изследване и поставената цел и задачи на дисертационния труд

Методиката на изследването дава възможност за пълна реализация на целта на дисертационния труд и изпълнение на поставените задачи. Комбинират се аналитични подходи със социолингвистични и собственолингвистични изследвания. Анализират се езиковата и имиграционната политика, културната идентичност, билингвизмът, мултикултуризмът и др. езикови процеси, свързани с превключването на езиковия код в едно мултикултурно общество.

4. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд (описание и оценка), включително наличие на оригинален принос в науката

Напълно основателно авторката започва своето многоаспектно изследване с разглеждане на мултикултурната политика, която е отличителна особеност и на Канада. Значими за реализацията на целите и задачите на дисертационния труд са проучванията, посветени на актуалния образ на Канада в България. От тях проличават мотиви за емиграция, съдържащи се в идеализирания образ на Канада, който доминира в общественото мнение у нас. Твърдението за наличието на такъв образ е доказано чрез анкетно проучване сред млади българи. Макар че не е представително, то дава основания за извеждане на подобна тенденция в общественото мнение. Значими са и проучванията и анализите на авторката за преводните литературни произведения на канадски автори, които формират общественото мнение у нас за Канада, както и наблюденията и изводите за разликата в преводната политика по отношение на канадската художествена литература преди и след промените.

За първи път у нас българската общност в Канада се разглежда подробно в дисертационен труд от социолингвистична и социокултурологична гледна точка. Авторката се спира не само на периодите на емиграция, причините за нея и приспособяването на българските емигранти, но и коментира мненията на редакционната колегия на в. „Български хоризонти“ за канадските българи. Оказва се, че вестникът няма определящо

влияние върху цялата българска общност в Канада, а и тя не е компактна. Връзки се пазят редовно само между отделни групи по роднинска или приятелска линия. Значими са и анализите на възприемането на собствената идентичност на българите в Канада.

Приносна от социолингвистична гледна точка е главата, посветена на езика на първото поколение български емигранти в Канада. Д. Янкова се опира на записани интервюта на български език с българи от Канада. Това прави изследването достоверно и отговарящо на реалността. Авторката се интересува от структурните и социолингвистичните фактори на смесването на езиковите кодове, езиковите равнища, на които става това, частите на речта, които се поддават най-често на смесване. Проучва се влиянието на темата, на ситуацията, продължителността на престоя в Канада, средата и др. Корпусът с емпирични данни дава основание да се смята, че превключването на кода е тематично обусловено – празници, имиграция, работа, училище, топоними и др. Правят се заключения въз основа на наблюдението на базата данни, че калките са по-висок процент в съпоставка с директната употреба на английски или френски думи и изрази в българската реч. Авторката извлича извода, че сред калките преобладават фразите, а не отделните думи, което се разглежда като случай на имплицитна (скрита) смяна на езиковия код. А това превключване Д. Янкова открива на всички езикови равнища. Едно от важните заключения е, че сред изследваните лица не се наблюдава т.нар. „загуба на езика“, което е съществен елемент в запазването на българската идентичност.

Трудът на Д. Янкова има не само научни приноси, но е и значим в научно-приложен аспект – много от постиженията му могат да бъдат добра база за обучението по български език като роден в Канада, като се вземат предвид най-важните процеси в речта на канадските българи.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд: брой, характер на изданията, в които са публикувани

По темата на дисертационния труд са публикувани 14 труда. Те са дали възможност на научната общност да се запознае с основни приноси на дисертацията. Всички публикации са на английски език, което е обусловило факта, че научните разработки на Д. Янкова са станали известни не само на български, но и на чуждоезични изследователи,

които се интересуват от сходни проблеми. Тези 14 публикации са в престижни издания, което говори за признанието за високия научен статут на тези трудове.

6. Цитиране от други автори, отзиви в научния печат и др.

В таблицата за изпълнение на националните минимални изисквания за научната степен „доктор на науките“ се съдържа информация за цитирани трудове на Д. Янкова. Откривам немалко цитирания от чуждестранни учени в индексирани издания, както и в неиндексирани, но рецензирани научни списания. Това говори за приносния характер на публикации на Д. Янкова, които се възприемат от нашата и чуждоезиковата езиковедска общност като значими за изследването на езикови обекти.

7. Мнения, препоръки и бележки

Смятам, че дисертационният труд на Д. Янкова и публикациите ѝ по темата му, както и публикациите, включени в таблицата за изпълнение на минималните национални изисквания за научната степен „доктор на науките“, имат значим научен принос. Препоръчвам да бъдат направени и публикации в български езиковедски издания, за да се популяризират възгледите на авторката още повече сред нашата научна общност.

8. Заключение с ясно формулирана положителна или отрицателна оценка на дисертационния труд

В резултат на направените анализи на дисертационния труд и на предоставените публикации убедено смятам, че на Дияна Янкова може да бъде дадена научната степен „доктор на науките“ в професионално направление 2.1. Филология, област на висше образование 2. Хуманитарни науки, и гласувам положително за това решение.

12.05.2023 г.

Подпис.....

София

Проф. д.ф.н. Красимира Алексова